
korpuse, kot so *The Bank of English* s 650 milijoni besed, ustvarja perspektivno in konkurenčno raziskovalno okolje, v katerem se bo sorazmerno majhna slovenska translatološka skupnost tudi v bodoče lahko uveljavljala v lingvistično-prevodoslovni znanosti.

Nejc HOČEVAR, Jan KOVAČIČ,
Martin RETELJ
Fakulteta za družbene vede,
Univerza v Ljubljani

Boštjan Udovič
**Zgodovina (gospodarske)
diplomacije**
Založba Fakulteta za družbene vede
(knjižna zbirka Acta diplomatica),
Ljubljana 2013, str. 332, 25,00 EUR
(ISBN 978-961-235-665-1)

Knjiga *Zgodovina (gospodarske) diplomacije* je novo in dobrodošlo gradivo s področja diplomacije, ki predstavlja svež veter v slovenskem znanstveno-akademskem prostoru. Avtor se v monografiji sprehodi skozi izbrana poglavja svetovne zgodovine, ki jih obravnava z vidika diplomacije. Cilj znanstvenega dela je podrobneje osvetliti tudi gospodarski vidik diplomacije, s pomočjo katerega avtor razlaga potek zgodovinskih dogodkov tako v svetu kot tudi v Sloveniji. Ambiciozno zastavljen uvod obetavno napoveduje analizo diplomacije skozi preplet njene politične in gospodarske komponente, čemur avtor spretno sledi skozi knjigo in kritično izbira zgodovinske mejnike

in dejavnike, ki prikazujejo razvoj in vlogo diplomacije na splošno in tudi z gospodarskega vidika. Monografija poskuša celostno in znotraj nekaterih omejitev dokaj temeljito obravnavati razvoj diplomacije, zato je avtor analizo omejil zgolj na izbrana obdobja iz zgodovine, ki so obravnavana zadosti natančno, da besedilo sledi zastavljenim ciljem. Na določenih mestih so nekateri vidiki tematike vrednoteni zelo splošno, kar bi bilo v morebitni dopolnjeni izdaji dobro odpraviti. Dodana vrednost poglavij so tudi izčrpne sprotne opombe, ki bralcu odpirajo širši kontekst obravnavanih dogodkov. Njihova izčrpnost je po drugi strani lahko tudi njihova (morebitna) pomanjkljivost, saj lahko zaradi številnosti bralčevo pozornost preusmerijo stran od glavne tematike.

Kljub omejenemu naboru dostopnih podatkov o zgodovini (gospodarske) diplomacije v svetovni literaturi avtor dobro prikazuje organiziranost, namen in potek diplomacije med državami starega veka. Že v uvodu je namreč naznanjeno, da je raziskovanje odnosov, ki so v tistem času tvorili diplomacijo, zelo težavno zaradi omejenosti in pomanjkanja virov. Avtor zato najde smiselno rešitev; bolj kot s samo (gospodarsko) diplomacijo se ukvarja z diplomacijo v širšem pomenu s poudarkom na njeni simbolni vlogi – položaju protokola in ceremoniala ter pogojev za sprejem v službo odposlanca.

V poglavju o antični diplomaciji se bralec sprehodi mimo poslednjega 'mejnika progresivnega razvoja diplomatskega obnašanja držav' (str. 48),

ki je zamrl z zatonom zahodno-rimskega imperija. V tem delu knjige je na več mestih vključenih veliko podatkov, a avtor ponuja v presojo predvsem specifične vidike rimskih in grških zunanjih odnosov, ki so še posebej relevantni. Grška in rimska diplomacija sta predstavljeni temeljito. Avtor obenem navaja tudi več gospodarskih vidikov tedanje diplomacije, saj je bila diplomacija od začetkov pa do institucionalizacije predvsem 'gospodarska diplomacija'.

V srednjem veku se razvijejo temeljni vzorci diplomacije (odposlanstva in predstavništva), ki se preko Bizanca prenašajo tudi na njegovi učenki – Beneško in Dubrovniško republiko. Prav značilnosti diplomacije teh dveh držav se v knjigi odlično navezujejo na sodobno italijansko diplomacijo, ki se je razvila po koncu srednjega veka. V delu so zelo dobro predstavljene novosti, ki so se razvile v italijanskih državicah, veliko pozornosti pa je namenjene tudi gospodarski diplomaciji, ki je takrat že začela prevladovati nad politično diplomacijo. Po vestfalskem miru je podrobna analiza ponovno večinoma namenjena politični diplomaciji, kar je v tem delu razvidno tudi pri zmanjšani obravnavi gospodarske diplomacije.

Avtor smiselno nadaljuje kronološko zgodovinsko sosledje dogodkov v čas francoske revolucije, ki celostno dopolnjujejo in že v drugo drastično spreminjajo obstoječo definicijo diplomacije, ki tokrat prvič začne izgubljati svojo gospodarsko prvino na račun politične. Ta premik avtor odlično podkrepi s konkretnimi in

ilustrativnimi primeri, ki jih povezuje s starimi in novimi, hitro vzpenjajočimi se velesilami. Dodana vrednost poglavja se zagotovo skriva v zgodovini posameznika, ki dobro dopolnjuje in celostno zaključuje reformativno in za gospodarsko diplomacijo ključno obdobje konca 18. stoletja. V tem delu se avtor v želji po temeljiti in karseda celostni obravnavi razvoja diplomatskega sistema nekoliko odmika od začrtanih ciljev. Bralec mu lahko sledi in se posledično osredotoči bolj na posamezna polemična stališča kot na celostno razumevanje razvoja.

Poglavje, ki sledi, se najprej dotakne liberalizacije, ki kot zgodovinski in hkrati družbeni pojav spreminja percepcijo dojemanja gospodarstva na državno-globalni in tudi diplomatski ravni. Natančno in premišljeno izbrani primeri (pri čemer je primer sueške krize morda gospodarsko pozitiven, vendar je bil ideološko katastrofalen za Veliko Britanijo) prikazujejo jasno sliko vzdušja, ki je vladalo na predvečer prve svetovne vojne, in so po mnenju avtorja prelomnica med staro diplomacijo, ki se je uveljavila v času italijanskih mestnih držav, in novim oblikovanjem mnogostranske (konferenčne) diplomacije, ki je po grozotah vojne svoj višek doživela z rojstvom Organizacije združenih narodov (OZN).

V prvem delu naslednjega poglavja, ki je postavljeno v medvojno obdobje, avtor z mnogo grafičnimi prikazi potrjuje dearistokratizacijo stare diplomacije in jo ob množici podatkov utemeljuje skozi oči povojne

demokracije, ki se je začela oblikovati že v obdobju Društva narodov in njegovega vprašljivega uspeha. Ta se je kasneje dokončno uveljavila v OZN. Drugi del bralcu razširja nabor diplomatskega 'gradiva', relevantnega za moderno dojemanje gospodarske diplomacije, s čimer avtor dobro zaključuje opis in pojasnjevanje preobrazbe diplomatskega procesa, katerega nastavki so bili nakazani že v revolucionarnih francoskih letih.

Avtor tematsko nadaljuje zgodovinski razvoj dogodkov z vidika diplomacije in se pri tem osredotoča na čas po drugi svetovni vojni in na vlogo (gospodarske) diplomacije med osamosvojitvijo Republike Slovenije. V jedrnatem pregledu zgodovinskih okoliščin po letu 1945 je obravnavana vloga gospodarske in politične diplomacije pri ustanavljanju nekaterih ključnih mednarodnih organizacij in povojne ureditve nasploh, zaradi kompleksnosti obdobja pa se avtor ne loteva podrobnosti. Namesto tega je več vsebinskega prostora namenjena krepitvi vloge (gospodarske) diplomacije na Slovenskem, kar avtor obravnava v nadaljevanju.

Zadnji del monografije z zgodovinsko in primerjalno analizo kritično in dosledno obravnava razvoj gospodarske diplomacije v Sloveniji. Ta tematika je v slovenskem akademskem prostoru zaenkrat premalo obdelana, zato je ta zgoščen in pregleden razvoj gospodarske diplomacije navdse dobrodošel. Avtor se ukvarja predvsem s (pogosto prezrtim) vidikom gospodarske diplomacije in njene vloge v procesu osamosvojitve,

prav tako pa tudi njene dejavnosti pred osamosvojitvijo in po njej, saj ugotavlja, da je pomembno prispevala k promociji države in je bila zato eden izmed ključnih dejavnikov pri vključevanju Slovenije v mednarodne (gospodarske) odnose. Poleg tega avtor obravnava tudi razumevanje (vloge) gospodarske diplomacije znotraj slovenskega političnega prostora in njeno prehajanje med ministrstvom za zunanje zadeve in ministrstvom, pristojnim za gospodarstvo, kar se je v slovenskem političnem prostoru zgodilo nekajkrat v zadnjih 23 letih. Avtor na določenih mestih poleg termina gospodarska diplomacija vpeljuje tudi termin ekonomska diplomacija, s čimer bralca opozarja na problematiko (ne)razlikovanja med omenjenima oblikama diplomacije, a bi bralcu zaradi kompleksnosti razlikovanja pomagala tudi avtorjeva pojasnitev obeh terminov. Nedvomno pa je pomembna odlika tega dela tudi uporabljena metoda intervjuja (anonimnih) akterjev v slovenski diplomaciji, s katero avtor bralcu prikazuje do sedaj še neznan vpogled v diplomatsko dejavnost obravnavanega obdobja, kar spodbudi bralca in odpira vrata novim polemikam o na videz že znanih temah.

Namen avtorjeve razprave o zgodovinskem razvoju (gospodarske) diplomacije je bil poleg same evolucije (gospodarske) diplomacije tudi njen očrt in polemizacija, kar je podkrepljeno s slikovitimi praktičnimi primeri, ki bralcu še dodatno približajo obravnavano tematiko. Tako so bralcu sicer znani zgodovinski dogodki

prikazani v novi luči in kontekstu, zato je kakovost dela zagotovo tudi novo osmišljanje poteka zgodovinskih tokov skozi prizmo vloge diplomacije. Ključna odlika monografije pa je v kronološkem sosledju razvoja (gospodarske) diplomacije, ki je prvič zbran na enem mestu, in kar je še pomembnejše, prvič zapisan v slovenskem jeziku. S tem je bralcu poleg pregleda tematike omogočeno tudi dovolj navdiha za nadaljnje raziskovanje in proučevanje. Knjigo še dodatno izpopolnjuje avtorjeva analiza slovenske diplomatske dejavnosti od začetkov osamosvojitve, pri čemer bralcu prikazuje pogosto prezrto vlogo gospodarske diplomacije, ki je med osamosvojitvijo in iskanjem mednarodnega priznanja igrala precejšnjo vlogo. Kljub nekaterim manjšim pomanjkljivostim (kot je npr. prevelika izčrpnost) je knjiga tudi zaradi stila pisanja zelo berljiva. Metaforični izrazi so izbrani kontekstualno, a bi bralca znali presenetiti, čeprav po drugi strani niso tako številni, da bi ga pri branju motili. Avtor bi na nekaterih mestih lahko še bolj poglobljeno analiziral izbrane dogodke in čas, v katerem so potekali, kar bi bilo dobro v morebitni dopoljnjeni izdaji monografije dodati.

Monografija *Zgodovina (gospodarske) diplomacije* hrabro in *lege artis* sledi zastavljenim ciljem. Poleg že omenjenih odlik je treba poudariti tudi časovni okvir obravnavane diplomatske zgodovine, saj avtor ne začne v 14. stoletju (kot večina ostalih), ko je bila diplomacija institucionalizirana, temveč že v starem veku.

Knjiga je tako (poleg znanega Potemkinovega prevoda) prvo delo v slovenščini, ki se tako loteva zgodovine diplomacije. Glede na njen razgibani stil pa ni primerna zgolj za znanstveno, temveč tudi za (širšo) zainteresirano javnost.

Maruša PUŠNIK
Fakulteta za družbene vede,
Univerza v Ljubljani

Philip Lee in Pradip N. Thomas (ur.)
**Public memory, public media,
and the politics of justice**
Palgrave Macmillan, Basingstoke in
New York 2012, 220 strani,
(ISBN 978-0-230-35406-7)

Ko smo ob izjemnem porastu izdanih knjig in člankov o kolektivnem spominu in medijskem upravljanju s preteklostjo v akademski srenji nemara pomislili, da so te teme že izčrpane in dokaj podrobno popisane, sta urednika knjige *Public memory, public media, and the politics of justice* odkrila še eno področno nišo, v okviru katere je mogoče misliti preplet kolektivnega spomina in medijev v sodobni družbi, in sicer z vidika človekovih, državljskih in komunikacijskih pravic. Tako namreč pravicah temelječ pristop k proučevanju kolektivnega spomina, ki se dandanašnji oblikuje predvsem pod vplivom medijev v javni sferi oziroma v infosferi, imenujeta urednika knjige. Pravita, da gre za »pravico do spominjanja« (str. 7). Nedvomno je proučevanje kolektivnega spomina